

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

POPIS VYNÁLEZU

K AUTORSKÉMU OSVĚDČENÍ

240 172

(11)

(B1)

(61)

(23) Výstavní priorita
(22) Přihlášeno 17 10 83
(21) PV 7598-83

(51) Int. Cl.⁴

G 03 B 27/54

(40) Zveřejněno 13 06 85

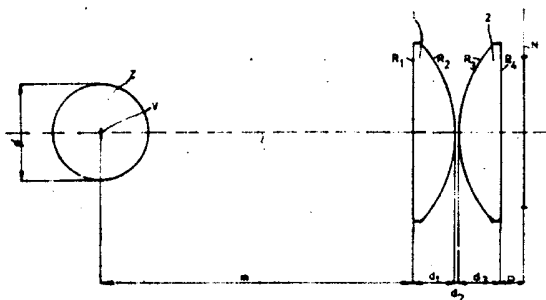
(45) Vydáno 01 06 87

(75)
Autor vynálezu

BÍLKOVÁ HELENA RNDr., PŘEROV;
METELKOVÁ JAROSLAVA RNDr., OLOMOUČ;
SVOBODA VLASTISLAV prom.fyz., PŘEROV

(54)

Osvětlovací kondenzorová soustava
zvětšovacího přístroje

Vynález se týká osvětlovací kondensorové soustavy zvětšovacího přístroje pro prosvětlení negativní předlohy formátu od 65 x 90 mm do formátu 13 x 17 mm, reprodukováných zvětšovacími objektivy s ohniskovou vzdáleností od $f = 105,0$ mm po $f = 30,0$ mm.

Při zhotovení reprodukcí na zvětšovacím přístroji je požadováno dokonale směřované světlo, které je realizováno především kondensorovou soustavou. Zvětšovacími přístroji pro formát negativu 65 x 90 mm lze zpravidla provádět reprodukce i z negativů menších formátů při použití zvětšovacích objektiv s příslušnou ohniskovou vzdáleností a při použití odpovídající kondensorové soustavy. Tak například pro negativ formátu 65 x 90 mm bývá zpravidla použít zvětšovací objektiv o ohniskové vzdálenosti $f = 105,0$ mm, pro formát negativu 60 x 60 mm zvětšovací objektiv o $f = 80,0$ mm, pro formát 40 x 40 mm zvětšovací objektiv o $f = 60,0$ mm, formát 24 x 36 mm resp. 24 x 24 mm zvětšovací objektiv o $f = 50,0$ mm a pro formát 13 x 17 mm zvětšovací objektiv o $f = 35$ mm resp. o $f = 30,0$ mm. Ke každému tomuto zvětšovacímu objektivu by příslušela kondensorová soustava s odlišnou lámavostí, což by komplikovalo manipulaci se zvětšovacím přístrojem a zvýšila by se i cena přístroje.

Je tedy snaha vytvořit takové kondensorové soustavy, které by byly společné pro více formátů negativu a tím i několika zvětšovacích objektivů s odlišnou ohniskovou vzdáleností, čímž by se snížil celkový počet kondensorových soustav pro celý rozsah ohniskových vzdáleností a celý rozsah reprodukováných negativů. Jsou známy dvoučočkové kondensorové soustavy, které je možno vytvořit pro celý uvedený rozsah ze tří čoček s rozdílnou lámavostí. Dále jsou známy kondensorové soustavy, které je možno

vytvořit pouze ze dvou čoček s rozdílnou ohniskovou vzdáleností. V prvním případě jsou to tedy tři druhy čoček, ve druhém případě jsou to sice jen dvě čočky, ale soustava je použitelná pouze pro rozsah ohniskových vzdáleností zvětšovacích objektivů od $f = 105,0$ mm po $f = 50,0$ mm a pro menší f jsou již nepoužitelná.

Je proto snaha navrhnout takové dvoučočkové kondensorové soustavy pro uvedený rozsah ohniskových vzdáleností zvětšovacích objektivů, u kterých by bylo použito co nejmenšího počtu rozdílných čoček a které by dokonale prosvětlovaly použitý formát negativu od rozměru 65 x 90 mm po rozměr 13 x 17 mm.

Tento úkol řeší předmět vynálezu, kterým je osvětlovací kondensorová soustava zvětšovacího přístroje pro prosvětlení negativní předlohy formátu od 65 x 90 mm do formátu 13 x 17 mm, reprodukováných zvětšovacími objektivy s ohniskovou vzdáleností od $f = 105,0$ mm po $f = 30$ mm.

Podstata vynálezu spočívá v tom, že každá kondensorová soustava, použitá pro jednotlivé promítací objektivy, je vytvořena kombinací dvou čoček s rozdílnou lámavostí. Parametry celé osvětlovací soustavy jsou následující.

Pro zvětšovací objektivy s ohniskovou vzdáleností $f = 105,0$ mm po 60 mm.

$R_1 = \infty$	$m = 123,0^{+23,0}$	$n = 1$
$R_2 = -86,0^{+1,0}$	$d_1 = 29,5^{-1,0}$	$n_{d_1} = 1,52^{+0,01}$
$R_3 = 86,0^{+1,0}$	$d_2 = 2,5^{-2,0}$	$n = 1$
$R_4 = \infty$	$d_3 = 29,5^{-1,0}$	$n_{d_2} = 1,52^{+0,01}$
	$p = 16,0^{+1,0}$	$n = 1$

průměr zdroje $\phi 73,0^{+8,0}$

Pro zvětšovací objektivy s ohniskovou vzdáleností $f = 50,0$ mm po 30,0 mm.

$R_1 = \infty$	$m = 123,0^{+23,0}$	$n = 1,0$
$R_2 = -61,0^{+1,0}$	$d_1 = 29,5^{-1,0}$	$n_{d_1} = 1,52^{+0,01}$
$R_3 = 86,0^{+1,0}$	$d_2 = 7,5^{-2,0}$	$n = 1,0$
$R_4 = \infty$	$d_3 = 24,5^{-1,0}$	$n_{d_2} = 1,52^{+0,01}$
	$p = 16,0^{+1,0}$	$n = 1,0$

průměr zdroje $\phi = 73,0^{+8,0}$

V obou uvedených případech značí:

R_1 až R_4 poloměry zakřivení jednotlivých lámavých ploch,

m vzdálenost zdroje světla od první lámavé plochy,

d_1 a d_3 tloušťky čoček,

d_2 vzduchová mezera mezi čočkami,

p vzdálenost poslední lámavé plochy od negativu

n_{d_1} , n_{d_2} index lomu jednotlivých čoček pro spektrální
čáru d ,

n index lomu.

Navržená dvoučočková kondenzorová soustava je vytvořena pouze ze dvou druhů čoček, takže obsahuje buď dvě čočky stejné lámavosti nebo dvě čočky odlišných lámavosti, což značně zjednodušuje a slevňuje výrobu takových soustav a zjednodušuje rovněž manipulaci se zvětšovacími přístroji.

Příkladné provedení osvětlovací soustavy podle vynálezu je schematicky znázorněno na přiloženém výkrese, na kterém je znázorněno:

na obr. 1 osvětlovací soustava pro zvětšovací objektivu s rozsahem ohniskových vzdáleností $f = 105,0$ mm až $60,0$ mm;

na obr. 2 osvětlovací soustava pro zvětšovací objektivu s rozsahem ohniskových vzdáleností $f = 50,0$ mm až $30,0$ mm.

Jak vyplývá z obr. 1, je osvětlovací soustava pro zvětšovací objektivu o ohniskové vzdálenosti $f = 105,0$ mm až $60,0$ mm tvořena opálovou žárovkou Z od jejíhož středu, ve kterém leží vlákno V,

je ve vzdálenosti m umístěna první lámavá plocha R_1 první kondenzorové čočky 1 o indexu lomu n_{d1} a o tloušťce d_1 . Od její druhé lámavé plochy R_2 leží ve vzdálenosti d_2 třetí lámavá plocha R_3 druhé kondenzorové čočky 2 , o indexu lomu n_{d2} , mající tloušťku d_3 . Od její čtvrté lámavé plochy R_4 je ve vzdálenosti p umístěn negativ N . Na obr. 2 je znázorněna osvětlovací soustava s kondenzorem pro zvětšovací objektivu s rozsahem ohniskových vzdáleností $f=50,0$ mm až $f=30,0$ mm. Při porovnání obou uvedených soustav vyplývá, že tato osvětlovací soustava se liší od předcházející pouze první čočkou $1a$, která má podstatně odlišnou lámavost, což potvrzují uvedené tabulky parametrů jednotlivých členů.

Nenaznačené světelné paprsky, vycházející z opálové žárovky Z procházejí kondenzorovou soustavou, kterou jsou usměrňovány tak, že stejnoměrně prosvětlují rovinu negativu N , který je nenaznačeným zvětšovacím objektivem promítán do nenaznačené roviny pozitivu.

Příklad provedení

Pro zvětšovací objektivu s ohniskovou vzdáleností $f = 105$ mm po $f = 60,0$ mm při průměru žárovky $\phi = 65,0$ mm bylo použito kondenzorové soustavy s následujícími parametry

	$m = 136,5$	$n = 1,0$
$R_1 = \infty$	$d_1 = 29,0$	$n_{d1} = 1,52000$
$R_2 = - 86,0$	$d_2 = 2,0$	$n = 1,0$
$R_3 = 86,0$	$d_3 = 29,0$	$n_{d2} = 1,52000$
$R_4 = \infty$	$p = 16,0$	$n = 1,0$

Pro zvětšovací objektivu s ohniskovou vzdáleností $f = 50,0$ mm po $f = 30,0$ mm při průměru žárovky $\phi = 65,0$ mm bylo použito kondenzorové soustavy s následujícími parametry

	$m = 136,5$	$n = 1,0$
$R_1 = \infty$	$d_1 = 24,0$	$n_{d1} = 1,52000$
$R_2 = - 61,0$	$d_2 = 7,0$	$n = 1,0$
$R_3 = 86,0$	$d_3 = 29,0$	$n_{d2} = 1,52000$
$R_4 = \infty$	$p = 16,0$	$n = 1,0$

Obě uvedené kondenzorové soustavy vyhovují požadavkům na minimální úbytky světla v rozích formátu a jsou použitelná pro poměrně velký rozsah zvětšení přístroje.

Vyřešená optická soustava je vhodná pro všechny typy zvětšovacíh přístrojů, které jsou určeny k reprodukci negativu od formátu 65 x 90 mm po formát 13 x 17 mm.

PŘEDMĚT VYNÁLEZU

240 172

Osvětlovací kondenzorová soustava zvětšovacího přístroje pro prosvětlení negativní předlohy formátu od 65 x 90 mm do formátu 13 x 17 mm, reprodukováných zvětšovacími objektivami s ohniskovou vzdáleností od $f = 105,0$ mm po $f = 30,0$ mm, vyznačující se tím, že kondenzorová soustava, použitá pro jednotlivé promítací objektivy, je vytvořena kombinací dvou čoček s rozdílnou lámavostí a že parametry celé osvětlovací soustavy jsou

pro promítací objektivu s ohniskovou vzdáleností $f = 105,0$ mm po $f = 60,0$ mm

průměr zdroje $\phi 73,0 \pm 8,0$

$R_1 = \infty$	$m = 123,0^{+23,0}$	$n = 1,0$
$R_2 = -86,0^{+1,0}$	$d_1 = 29,5^{-1,0}$	$n_{d1} = 1,52^{+0,01}$
$R_3 = 86,0^{+1,0}$	$d_2 = 2,5^{-2,0}$	$n = 1,0$
$R_4 = \infty$	$d_3 = 29,5^{-1,0}$	$n_{d2} = 1,52^{+0,01}$
	$p = 16,0^{+1,0}$	$n = 1,0$

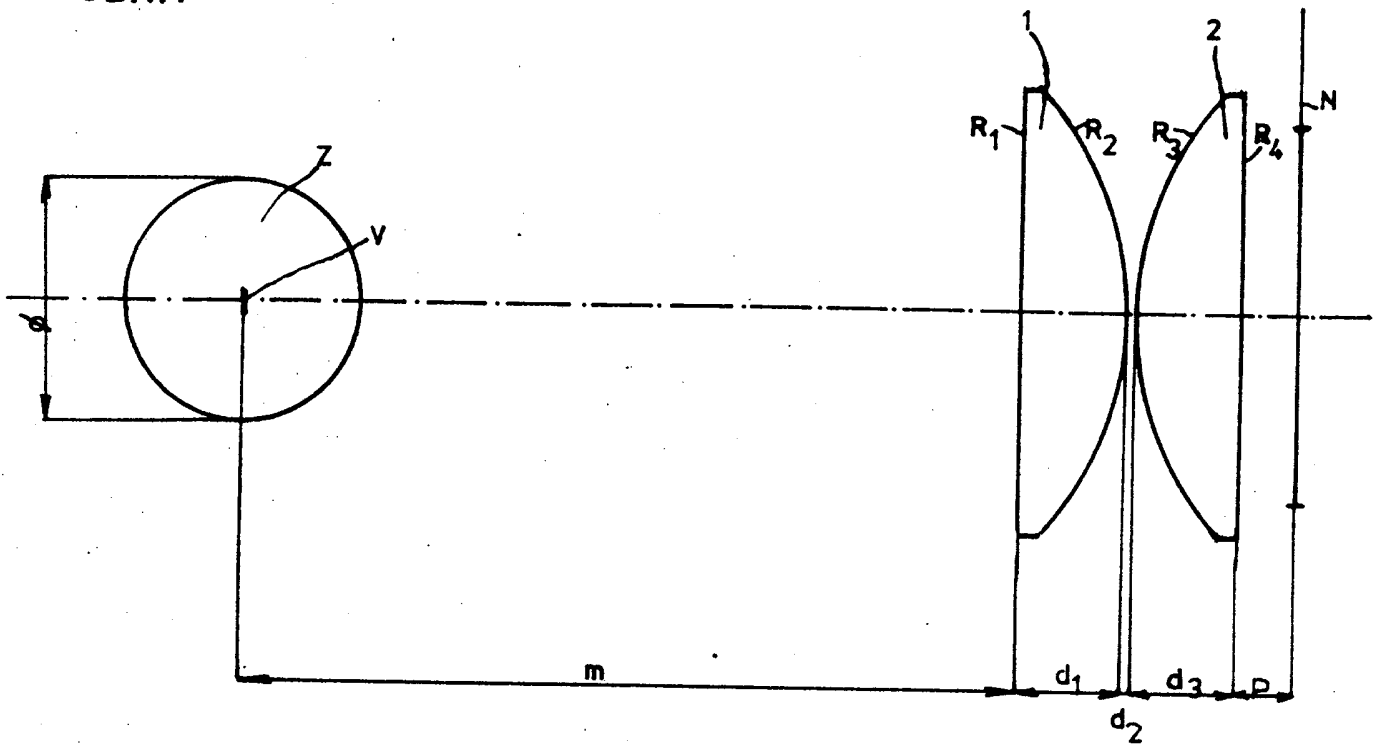
a pro promítací objektivu s ohniskovou vzdáleností $f = 50,0$ mm po $f = 30,0$ mm

průměr zdroje $\phi 73,0^{+8,0}$

$R_1 = \infty$	$m = 123,0^{+23,0}$	$n = 1,0$
$R_2 = -61,0^{+1,0}$	$d_1 = 29,5^{-1,0}$	$n_{d1} = 1,52^{+0,01}$
$R_3 = 86,0^{+1,0}$	$d_2 = 7,5^{-2,0}$	$n = 1,0$
$R_4 = \infty$	$d_3 = 24,5^{-1,0}$	$n_{d2} = 1,52^{+0,01}$
	$p = 16,0^{+1,0}$	$n = 1,0$

1 výkres

OBR.1

OBR.2

